

ÜNİTE 4

Ortaklıklar, Ortaklıklarda Yapısal Değişiklikler Ve Ortaklıklar Topluluğu

Ortaklıklar

Türk hukukunda ortaklıklar esas olarak, Türk Borçlar Kanunu ve Türk Ticaret Kanununda düzenlenmiştir. Borçlar Kanununda adi ortaklık; Türk Ticaret Kanununun ikinci kitabında ise, ticaret ortaklıkları yer almaktadır. “Adi ortaklık” hükümleri Türk Borçlar Kanununun 620 ve devamı maddelerinde yer almaktadır. Türk Ticaret Kanununda ise, “Ticaret Şirketleri” başlığı altında tüm ticaret ortaklıkları için geçerli olan genel hükümlere yer verilmiş ve daha sonra her bir ticaret ortaklığını ayrıntılı olarak düzenleyen özel hükümlere yer verilmiştir. Bu özel hükümler, kolektif ortaklık, komandit ortaklık, anonim ortaklık, limited ortaklıkları düzenleyen hükümlerdir. Kooperatifler ise Türk Ticaret Kanununda ortaklık olarak kabul edilmekle birlikte ayrı bir kanun olan Kooperatifler kanununda düzenlenmiştir.

Adi Ortaklık

Adi ortaklık, uygulamada, en sık görülen, her türlü günlük işlerde de rastlanılan bir ortaklık türüdür. Örneğin, iki arkadaşın ortak milli piyango bileti alması, ya da harçlıklarını birleştirip, kitap alıp satmaları halinde adi ortaklık söz konusu olabileceği gibi, birlikte fikir ve sanat eseri yaratanlar, konsorsiyumlar ve ortak girişimler halinde de adi ortaklık söz konusudur. Türk Ticaret Kanununda düzenlenmiş olan ortaklıkların tümü tüzel kişiliğe sahip olduğu halde, Türk Borçlar Kanununda düzenlenmiş olan adi ortaklığın tüzel kişiliği bulunmamaktadır. Borçlar Kanununda adi ortaklığı düzenleyen hükümler, bazı hallerde bunların ticaret ortaklıklarına da uygulanması açısından önemlidir.

Adi Ortaklığın Tanımı ve Unsurları

Adi ortaklık sözleşmesi, iki ya da daha fazla kişinin emeklerini ve mallarını ortak bir amaca erişmek üzere birleştirmeyi üstlendikleri sözleşmedir (TBK m. 620). Kanunla düzenlenmiş ortaklıkların, yani ticaret ortaklıklarının ayırt edici özelliklerini taşımayan ortaklıklar, adi ortaklık sayılmaktadır. Adi ortaklık sözleşmesinin unsurları şunlardır:

- Ortaklar Adi ortaklığın kurulabilmesi için en az iki ortak gerekir. Ortaklar gerçek ya da tüzel kişi olabilir.
- Amaç Adi ortaklıktan söz edebilmek için ortakların ortak bir amacı gerçekleştirmek üzere bir araya gelmeleri gerekir. Kanun, ortak amacın ne olduğunu açıklamamıştır. Ancak TBK m. 622 ve 623'te kazancın paylaşılmasından söz edildiği için bu amaç kazanç elde etmektir.
- Sermaye Adi ortaklıkta ortaklar sermaye olarak para, alacak, mal ya da emeklerini koyabilirler. Sözleşmede aksi kararlaştırılmamışsa, ortakların katılım payları ortaklığın amacının gerektirdiği önem ve nitelikte ve birbirine eşit olmalıdır.
- Sözleşme Adi ortaklık, bir sözleşme ile kurulur. Kanunda adi ortaklık sözleşmesine ilişkin herhangi bir şekil şartı öngörülmemiştir. Bu nedenle adi ortaklık sözleşmesi sözlü veya yazılı şekilde kurulabilir.

Adi Ortaklığın Kuruluşu

Adi ortaklığın kuruluşu herhangi bir şekle tabi değildir. Bu nedenle adi ortaklık, ortakların kendi aralarında sözlü ya da yazılı olarak anlaşmalarıyla kurulmuş olur. Kuruluş için ortaklığın ticaret siciline tescili de gerekmez.

Adi Ortaklıkta Ortaklar Arası İlişkiler

Adi ortaklığın yönetimi, ortakların hak ve borçları ile ortaklar arasındaki değişiklikler, ortaklar arası ilişkiler kapsamında değerlendirilebilir.

Ortaklığın Yönetimi: Adi ortaklıkta kural olarak bütün ortaklar ortaklığı yönetme hakkına sahiptir. Ancak yönetimin sözleşme ile ya da ortakların alacakları bir kararla bir ya da birden çok ortağa ya da üçüncü bir kişiye bırakılması da mümkündür; yani adi ortaklıkta yönetimin adi ortaklık ortağı olmayan kimselere de bırakılabilir (TBK m. 625). Yönetim yetkisi ortaklığın olağan işlerini kapsar. Ortaklığın olağandışı işlerinde ise bütün ortakların oybirliği gereklidir. Ortaklığa genel yetkili temsilci atanması da aynı şekilde tüm ortakların oybirliği ile karar almasını gerektirir. Ancak gecikmesinde sakınca olan hallerde, yönetici ortaklardan her biri yetkilidir (TBK m. 625).

Ortakların Hakları ve Borçları: Adi ortaklıkta her ortağın katılım payı koyma borcu bulunmaktadır. Her ortak para, alacak, mal ya da emek olarak ortaklığa katılım payı koymakla yükümlüdür (TBK m. 621). Ortakların ayrıca kazançta katılma hakkı ve zararı paylaşma yükümlülüğü bulunmaktadır. Buna göre ortaklar, niteliği gereği ortaklığa ait olan bütün kazançları aralarında paylaşmakla yükümlüdürler (TBK m. 622).

Ortaklar Arasındaki Değişiklikler: Adi ortaklık sözleşmesi devam ederken ortaklar arasında ve ortaklık yapısında bir takım değişiklikler olabilir. Bu çerçevede ortaklığa yeni bir ortak alınabilir, ortaklardan biri payına bir başkasını ortak edebilir (alt katılım), bir ortak ortaklıktan çıkabilir ya da ortaklıktan çıkarılabilir. Adi ortaklığa yeni bir ortak alınabilmesi, ortakların tümünün rızasına bağlıdır. Ortaklardan birinin tek taraflı olarak üçüncü bir kişiyi ortaklıktaki payına ortak etmesi veya payını ona devretmesi mümkündür. Ancak diğer ortakların rızası olmadan yapılan böyle bir işlemle üçüncü kişi ortak sıfatını kazanamaz (TBK m. 632).

Ortakların Üçüncü Kişilerle İlişkisi

Ortaklığın temsili ile ortakların sorumluluğu, Kanun'da üçüncü kişilerle ilişkiler çerçevesinde ele alınmaktadır.

Ortaklığın Temsili: Adi ortaklıkta kendisine yönetim görevi verilen ortağın, ortaklığı temsil yetkisinin de bulunduğu varsayılır. Ancak bu temsil yetkisi de olağan işlerle sınırlıdır. Bu ortağın yapacağı önemli tasarruf işlemlerine ilişkin yetkinin, bütün ortakların oybirliği ile verilmiş olması ve yetki belgesinde bu hususun açıkça belirtilmiş olması gerekir. Ortaklık Borçlarından Sorumluluk: Adi ortaklığın tüzel kişiliği bulunmadığından ortaklığın borçlarından dolayı sorumluluk ortaklara aittir.

Adi Ortaklığın Sona Ermesi

Adi ortaklığın sona erme nedenleri şunlardır (TBK m. 639):

- Ortaklık amacının gerçekleşmesi veya gerçekleşmesinin imkânsız hale gelmesi
- Ortaklardan birinin ölmesi durumunda sözleşmede ortaklığın mirasçılarla sürdürüleceğine dair bir hüküm bulunmaması
- Bir ortağın kısıtlanması, iflası veya tasfiyedeki payının cebri icra yoluyla paraya çevrilmesi. Bu durumda sözleşmede hüküm varsa, o ortak ortaklıktan çıkarılarak ortaklığa kalan ortaklar arasında devam edilir; sözleşmede bu konuda hüküm yoksa ortaklık sona erer.
- Ortaklık için bir süre kararlaştırılmışsa, sürenin dolmasına rağmen ortakların örtülü iradesiyle ortaklık devam ederse belirsiz süreli ortaklığa dönüşür (TBK m. 640); ortaklık ilişkisi sürenin bitiminden sonra sürdürülmezse ortaklık sona erer.
- Bütün ortakların oybirliğiyle ortaklığın sona ermesine karar vermeleri
- Ortaklık sözleşmesinde feshi bildirme hakkı saklı tutulmuş veya ortaklık belirsiz süre için ya da ortaklardan birinin ömrü boyunca kurulmuşsa, bir ortağın fesih bildiriminde bulunması (TBK m. 640).
- Haklı sebeplerin varlığı halinde fesih istemi üzerine mahkemece fesih kararı verilmesi

Adi Ortaklığın Tasfiyesi

Ortaklık hakkında bir sona erme nedeninin ortaya çıkmasından sonra ortaklığın tasfiye süreci başlar. Tasfiye işlemlerinin tamamlanmasıyla ortaklar arasındaki ilişki sona erer. Tasfiye işlemleri, kural olarak, bütün ortakların elbirliğiyle yapılır. Ortaklar, tasfiye işlemlerini yürütmek üzere tasfiye görevlisi de atayabilirler. Ortaklar anlaşamazlarsa tasfiye görevlisi, ortaklardan birinin talebi üzerine hâkim tarafından atanır.

Ticaret Ortaklıkları

Türk hukukunda ortaklıklar Türk Ticaret Kanunu ile Borçlar Kanununda düzenlenmiştir. Borçlar Kanununda adi ortaklık; Türk Ticaret Kanununun ikinci kitabında ise, ticaret ortaklıkları yer almaktadır. Ticaret ortaklıkları kollektif, komandit, anonim, limited ve kooperatif ortaklıklardan ibarettir (TTK. m. 124/1).

Kişi Ortaklığı Sermaye Ortaklığı Ayrımı

Türk Ticaret Kanununa göre ortaklıklar kişi ortakları ve sermaye ortaklıkları olmak üzere ikiye ayrılmıştır. Bu ortaklıklardan kollektif ve komandit ortaklıklar kişi ortaklığı, anonim, limited ve sermayesi paylara bölünmüş komandit ortaklık sermaye ortaklığı sayılmaktadır. Kişi ortaklıklarında ortakların kimliği, kişiliği ve ilişkileri ön plandadır. Sermaye ortaklıklarında ise ön planda olan sermayedir.

Bağımsız Denetim Kapsamındaki Ortaklıklar

Türk Ticaret kanununa göre, kişi ortaklıkları bağımsız denetime tabi değildirler. Bağımsız denetim kapsamındaki ortaklıklar sermaye ortaklıklarıdır. Ancak, Türk Ticaret Kanununda 6335 sayılı Kanunla yapılan değişiklik ile Kanunun 397 inci maddesine yeni bir fıkra eklenmiştir. Bu düzenlemeye göre, TTK m. 398 kapsamında denetime tabi olacak sermaye ortaklıkları Cumhurbaşkanlığı kararı ile belirlenecektir.

İnternet Sitesi Kurmak Zorunda Olan Ortaklıklar

Türk Ticaret Kanununa göre, yalnızca TTK m. 397/4 gereğince m.398 kapsamında denetime tabi sermaye ortaklıkları açısından internet sitesi zorunluluğu getirilmiş ve ortaklığa ait bazı bilgilerin internet sitesinde yayınlanması öngörülmüştür. Ortaklıkların her türlü finansal tablolarının ve bunlara ilişkin raporların internet sitesinde yayımlanması gerekmez. Ortaklıklar yalnızca kanunen yapılması gereken ilanları internet sitesine koymak zorundadırlar (TTK m. 1524).

Kollektif Ortaklık

Kollektif Ortaklığın Tanımı ve Unsurları

Kollektif ortaklık, bir ticari işletmeyi bir ticaret unvanı altında işletmek amacıyla gerçek kişiler arasında kurulan ve ortaklarından hiçbirinin sorumluluğu ortaklık alacaklarına karşı sınırlanmamış olan ortaklıktır (TTK m. 11).

Kollektif ortaklığın tanımından da anlaşılacağı gibi, kollektif ortaklığın unsurları şunlardır:

- *Ticari İşletme:* Türk Ticaret Kanununa göre, kollektif ortaklık ancak bir ticari işletme işletmek üzere kurulabilir.
- *Ticaret Unvanı:* Kollektif ortaklık tacir olduğu için, bir ticaret unvanı seçmek ve iş ve işlemlerinde bu unvanı kullanmak zorundadır. Ticaret unvanı, bütün ortakların veya ortaklardan birinin ad ve soyadını ve ortaklık türünü içermelidir.
- *Ortakların Sınırsız Sorumu:* Kollektif ortaklığın üçüncü kişilere karşı üstlenmiş olduğu borç ve yükümlerden, neden olduğu haksız eylemlerden, belirli koşullarla, ortaklığın tüm ortakları tüm malvarlıkları ile sınırsız ve zincirleme olarak sorumludurlar.
- *Tüzel Kişilik:* Kollektif ortaklık, ortaklarından ayrı, tüzel kişiliğe sahiptir.
- *Sermaye:* Kollektif ortaklar, sermaye olmaya yarayan her çeşit kıymetleri, emek ve ticari itibarlarını ortaklığa sermaye olarak koyabilirler.

Kollektif Ortaklığın Yönetimi ve Temsili

Türk Ticaret Kanunu m. 218/1'e göre, kural olarak, ortaklardan her biri ayrı ayrı ortaklığı yönetme hakkına ve görevine sahiptir. Ancak, ortaklık sözleşmesiyle veya ortakların çoğunluğu ile yönetim işleri, ortaklardan birine veya birkaçına ya da hepsine verilebilir. Kollektif ortaklıkta ortak olmayan kişiler yönetim yetkisine sahip olamaz.

Türk Ticaret Kanunu m. 221/1'e göre, Ortaklık işlerinin yönetimi, ortakların hepsine veya birkaçına verilmiş ise bunların her biri yalnız başına yetkilidir.

Türk Ticaret Kanunu m. 221/2'ye göre, ortaklık işlerinin yönetimi kendilerine verilmiş ortakların birlikte hareket etmeleri ortaklık sözleşmesinde yazılı ise, ortakların gecikmede tehlike görülen haller dışında her işte anlaşmaları gerekir.

Kollektif Ortaklığın Sona Ermesi

Kollektif ortaklık çeşitli nedenlerle sona erer. Bu nedenleri üç grupta toplayabiliriz. Ortaklık ortakların alacakları kararla veya ortaklardan birinin istemi ile sona erebilir. Bunlara iradi

neden denir. Bazı nedenler ise, ortaklığı kendiliğinden sona erdirir. Bunlar iradi dışı nedenler olarak ifade edilir. Ortaklığın bazı hallerde mahkeme kararı ile sona erdirilmesi de olanaklıdır. Kollektif ortaklıkların sona erme nedenlerini iradi nedenler, irade dışı nedenler mahkeme kararıyla olmak üzere üç başlık altında belirtmek mümkündür (TTK m. 243, 639).

Kollektif Ortaklığın Tasfiyesi

Ortaklık sona erince tasfiye haline girer. Ancak varlığını sürdürür ve tüzel kişiliği devam eder. Tasfiyenin amacı, ortaklığın devamı sırasında başlanmış olan ve henüz sonuçlandırılmamış olan iş ve ilişkileri tamamlamak, ortaklığın borç ve yükümlerini yerine getirme, alacaklarını tahsil ve mevcut mallarını paraya çevirmek suretiyle yapmak ve elde edilen safi mevcudu ortaklara dağıtmaktır. Tasfiye sona erdiğinde, durum sicile tescil edilir ve ortaklık kaydı sicilden silinir. Böylece ortaklık tüzel kişiliğini yitirir.

Komandit Ortaklığı

Komandit Ortaklığın Tanımı ve Unsurları

Türk Ticaret Kanunu m. 304'e göre, komandit ortaklık, ticari bir işletmeyi bir ticaret unvanı altında işletmek amacıyla kurulan, ortaklık alacaklılarına karşı ortaklardan bir veya bir kaçının sorumlulukları sınırlandırılmamış ve diğer ortak veya ortakların sorumlulukları ise, belirli bir sermaye ile sınırlandırılmış olan ortaklıktır.

Sorumlulukları sınırlandırılmamış ortaklara komandite, sorumlulukları sınırlı olanlara ise komanditer denir. Komandite ortakların gerçek kişi olmaları gerekir.

Tüzel kişiler ise ancak "komanditer" ortak olabilirler. Komandit ortaklığın unsurlarını şu şekilde sayabiliriz:

- *Ticari İşletme:* Türk Ticaret Kanununa göre, komandit ortaklık ancak bir ticari işletme işletmek üzere kurulabilir.
- *Ticaret Unvanı:* Komandit ortaklık tacir olduğu için, bir ticaret unvanı seçmek ve iş ve işlemlerinde bu unvanı kullanmak zorundadır.
- *Ortakların Sorumu:* Komandit ortaklıkların en belirgin özelliği, ortakların bir kısmının sorumluluğunun sınırlı, bir kısmının sorumluluğunun da sınırsız olmasıdır.
- *Tüzel Kişilik:* Komandit ortaklık, ortaklarından ayrı, tüzel kişiliğe sahiptir.
- *Sermaye:* Komandite ortaklar, sermaye olmaya yarayan her çeşit kıymetleri, emek ve ticari itibarlarını ortaklığa sermaye olarak koyabilirler.

Komandit Ortaklığın Yönetimi ve Temsili

Komandit ortaklıkların yönetimi, komandite ortaklara aittir. Sözleşmede bulunmayan hususlarda kollektif ortaklıklara ait hükümler uygulanır. Kollektif ortaklıklar için anlatılanlar komandite ortaklar için de geçerlidir.

Ortaklığın en yetkili karar organı ortaklar genel kuruludur. Komandite ve komanditer ortakların bir araya gelmesiyle oluşan genel kurul, olağan işler dışında olağanüstü nitelikteki işler için de karar alabilir. Kollektif ortaklıklar için anlatılanlar komandite ortaklıklar için de geçerlidir.

Komandit Ortaklığın Sona Ermesi

Komandite ortakların sona ermesi ve tasfiyesi aynen kollektif ortaklıklardaki gibidir.

Anonim Ortaklık

Anonim Ortaklığın Tanımı ve Unsurları

Anonim ortaklık, sermayesi belirli ve paylara bölünmüş olan, borçlarından dolayı yalnız malvarlığıyla sorumlu olan ortaklıktır (TTK m. 329/1).

Pay sahipleri, sadece yüklenmiş oldukları sermaye payları ile ve ortaklığa karşı sorumludur (TTK m. 329/2). Anonim ortaklığın unsurlarını şu şekilde sayabiliriz;

- *Amaç ve Konu:* Anonim ortaklıklar kanunen yasak olmayan her türlü ekonomik amaç ve konular için kurulabilir (TTK. 331/1).
- *Ticaret Unvanı:* Anonim ortaklıklar bir unvan altında kurulurlar. Anonim ortaklıkların unvanında işletme konusunu gösterir bir sözcük ile ortaklık ve türünü gösterir bir ibarenin yer alması gerekir (TTK m. 43/1-2).
- *Ortakların Sorumluluğu:* Anonim ortaklıklarda ortaklar, yükümlü oldukları pay bedellerinin ödenmeyen kısmı ile ortaklığa karşı sorumludurlar (TTK m. 329/2).
- *Tüzel Kişilik:* Anonim ortaklık da diğer ticaret ortaklıkları gibi, ortaklarından ayrı bir tüzel kişiliğe sahiptir
- *Sermaye:* Anonim ortaklığın sermayesi belirli ve paylara bölünmüştür. Bu sermaye elli bin liradan az olamaz. Kayıtlı sermaye sistemini benimsemiş halka açık olmayan anonim ortaklıklarda ise sermayenin en az yüz bin Türk Lirası olması gerekir.

Anonim Ortaklığın Kuruluşu

Bir anonim ortaklık kurulabilmesi için pay sahibi olan bir veya daha fazla kurucunun varlığı gerekir (TTK.m.338/1). Anonim ortaklıklarda ortak sayısına bir sınırlama getirilmemiştir.

Bir anonim ortaklığın tek veya çok ortaklı olarak kurulmasına ilişkin işlemleri şu şekilde sıralayabiliriz: (a) Esas sözleşmenin hazırlanması ve imzalanması (b) Noter onayı (c) Sermayenin kısmen veya tamamen ödenmesi (d) Gerekiyorsa Ticaret Bakanlığının izni (e) Ticaret siciline tescil ve Türkiye Ticaret Sicili Gazetesinde ilan.

Anonim Ortaklığın Organları

Ticaret siciline tescil ile tüzel kişilik kazanan bir anonim ortaklık, medeni hakları kullanma yetkisini organları aracılığı ile kullanır. Anonim ortaklıklarda iki zorunlu organ öngörülmüştür. Bunlar genel kurul ve yönetim kuruludur.

Genel Kurul: Genel kurul, pay sahiplerinden oluşan karar organıdır. Genel kurul, olağan veya olağanüstü olmak üzere iki şekilde toplanabilir. Genel kurul ister olağan ister olağanüstü toplansın çağrılı veya çağrısız toplanabilir. Çağrısız genel kurul, yönetim kurulunun çağrısı üzerine bazı ilanların yapılmaksızın toplanmasıdır; bütün pay sahiplerinin veya temsilcilerinin toplantıda hazır bulunmaları ve hiç birinin itirazda bulunmaması koşuluyla olağan veya olağanüstü toplanabilir.

Yönetim Kurulu: Anonim ortaklıklarda, görev ve yetkileri bakımından, en önemli organ yönetim kuruludur. Yönetim kurulu üyeleri gerçek veya tüzel kişilerden oluşur. Genel olarak ortaklığın temsili kurul olarak yönetim kuruluna aittir. Bu amaçla yönetim kurulunun karar alabilmesi için, yasa ve ana sözleşme hükümlerine uygun olarak toplanması gerekir. Yönetim kurulu kanunen kendisine tanınan yetkiler çerçevesinde, ortaklığın işletme konusu çerçevesinde kalmak koşuluyla kural olarak her konuda yönetime yetkilidir.

Anonim Ortaklığın Denetimi

Tüm anonim ortaklıklar denetime tabidir. Anonim ortaklıkların denetimi ile ilgili düzenlemelere baktığımızda bunu üç başlık altında belirtebiliriz. Bunlar, (i) Bakanlık denetimi (ii) Bağımsız denetim (iii) Özel denetçi.

Anonim Ortaklıkta Pay Sahipliği

Anonim ortaklıkların sermayeleri belirli olup, paylara ayrılmıştır. Her bir pay ortaklıkta bir ortaklık mevkiini temsil eder. Anonim ortaklığın kuruluşundan sonra, payları temsil etmek üzere hamiline ve nama yazılı pay senetleri düzenlenebilir (TTK m. 484). Her pay sahibine pay sahipliği hak ve borçlarını yükler. Payı, kural olarak, gerçek veya tüzel her kişi edinebilir. Pay sahibinin asli borcu, yüklenilen sermayeyi ödemektir.

Anonim Ortaklığın Sona Ermesi Anonim ortaklık kanunda öngörülen nedenlerle sona erer. Bu nedenler üç grupta toplanabilir (TTK m. 529, 530, 353):

İradi Nedenlerle Ortaklığın Sona Ermesi:

- Genel kurulca fesih kararı alınması
- Ortaklığın başka bir ortaklıkla birleşmesi

İrade Dışı Nedenlerle Ortaklığın Sona Ermesi:

- Sürenin sona ermesine rağmen işlere fiilen devam etmek suretiyle belirsiz süreli hâle gelmemişse, esas sözleşmede öngörülen sürenin sona ermesiyle
- Ortaklığın iflası
- İşletme konusunun gerçekleşmesi veya gerçekleşmesinin imkânsız hâle gelmesi
- Esas sözleşmede öngörülmüş herhangi bir sona erme sebebinin gerçekleşmesi

Mahkeme Kararıyla Ortaklığın Sona Ermesi:

- Uzun süreden beri ortaklığın kanunen gerekli olan organlarından birinin mevcut olmaması veya genel kurulun toplanamaması
- Ortaklığın kurulmasında kanun hükümlerine aykırı hareket edilmek suretiyle, alacaklıların, pay sahiplerinin veya kamunun menfaatleri önemli bir şekilde tehlikeye düşürülmüş veya ihlal edilmiş olursa, yönetim kurulunun, Ticaret Bakanlığının, ilgili alacaklıların veya pay sahibinin istemi üzerine ortaklığın merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesinin kararıyla.

Anonim Ortaklığın Tasfiyesi

Türk Ticaret Kanunu m. 533/1'e göre, istisnalar dışında, sona eren ortaklık tasfiyeye girer. İflas hali dışında tasfiye, tasfiye memurlarınca yapılır. TTK m. 545'e göre, tasfiyenin sona ermesi üzerine tasfiye memurlarınca, sicil memurluğundan, ortaklığın ticaret unvanının silinmesi istenir Ortaklığın sicilden silinmesi tescil ve ilan olunur ve ortaklığın tüzel kişiliği sona erer.

Limited Ortaklık

Limited Ortaklığın Tanımı ve Unsurları

Türk Ticaret kanunu m. 573'e göre, limited ortaklık, bir veya daha çok gerçek veya tüzel kişi tarafından bir ticaret unvanı altında kurulur; esas sermayesi belirli olup, bu sermaye esas sermaye paylarının toplamından oluşur. Anonim ortaklıkta olduğu gibi limited ortakların da tek ortakla kurulması mümkündür. Limited ortaklığın ortakları, ortaklık borçlarından sorumlu olmayıp, sadece taahhüt ettikleri esas sermaye paylarını ödemekle ve ortaklık sözleşmesinde öngörülen ek ödeme ve yan edim yükümlülüklerini yerine getirmekle yükümlüdürler.

Limited Ortaklığın Kuruluşu

Limited ortaklığın kuruluşu aşamasında, işlemler kurucular tarafından yürütülür Limited ortaklıkta kurucular ilk önce, kuracakları ortaklığın ana sözleşmesini düzenlerler. Ortaklık ana sözleşmesi yazılı olmak zorundadır. Düzenlenen bu sözleşme kurucular tarafından imzalanarak notere onaylatılır (TTK m. 575). Daha sonra ortaklık sermayesi sağlanır. Ortaklığın ticaret siciline tescili ve Ticaret Sicili Gazetesinde ilanı gerekir (TTK m. 587). Böylece tescil ve ilanı yapılan ortaklık, tüzel kişilik kazanır. Limited ortaklık sözleşmesinde bulunması gereken zorunlu kayıtlar TTK m. 576'da belirtilmiştir. Bu zorunlu unsurlar şunlar:

- Ortaklık ticaret unvanı ve merkezi
- Esaslı noktaları belirtilmiş ve tanımlanmış bir şekilde ortaklık işletme konusu
- Esas sermayenin itibarı tutarı, esas sermaye paylarının sayısı, itibarı değerleri, varsa imtiyazlar, esas sermaye paylarının grupları.
- Müdürlerin adları, soyadları, unvanları, vatandaşlıkları
- Ortaklık tarafından yapılacak ilanların şekli

Limited Ortaklığın Organları

Limited ortaklıkların yasada belirlenen zorunlu organları "genel kurul" ve "müdürler"dir.

Limited Ortaklığın Denetimi

Anonim ortaklığın denetçi ve özel denetime ilişkin hükümleri limited ortaklıklara da uygulanır. Limited ortaklığın denetimi, olağan denetim, özel denetim olmak üzere ikiye ayrılır. Olağan denetim ortaklık işlemlerine özellikle de müdürlerin faaliyetlerine ilişkin denetimdir. Özel denetim dışındaki tüm hususlar, olağan denetim olarak kabul edilebilir. Denetim, organ niteliğine sahip olmayan kişiler tarafından yerine getirilir. Denetçiler, uzman ve bağımsız niteliğe sahiptirler. Limited ortaklıkta denetçiler dört değişik şekilde seçilebilirler: Esas sözleşme ile, genel kurul tarafından, mahkeme tarafından ve müdürler

tarafından. Özel denetimi gerçekleştirecek denetçiler ise, genel kurul veya mahkeme tarafından atanır.

Limited Ortaklığın Sona Ermesi

Limited ortaklıkların sona erme nedenleri TTK m. 636'da belirtilmiştir. Limited ortaklıklar şu nedenlerle sona erer:

- Ortaklık sözleşmesinde öngörülen sona erme sebeplerinden birinin gerçekleşmesi
- Genel kurul kararı
- İflasın açıklanması
- Kanunda öngörülen sona erme hâllerinin varlığı
- Uzun süreden beri ortaklığın kanunen gerekli organlarından birinin mevcut olmaması veya genel kurulun toplanamaması halinde ortaklardan veya ortaklık alacaklılarından birinin ortaklığın feshini istemesi üzerine mahkeme kararıyla
- Haklı sebeplerin varlığı halinde, ortağın mahkemeden ortaklığın feshini istemesi

Ortaklıklarda Yapısal Değişiklikler ve Ortaklıklar Topluluğu

Türk Ticaret Kanununda ticaret şirketlerinin genel hükümleri arasında, birleşme, bölünme ve tür değiştirme ayrıntılı olarak düzenlenmiştir (TTK m.134-194). Bu kapsamda, şahıs şirketi/ sermaye şirketi/kooperatif şeklindeki üçlü ayrım (TTK m. 124/2) paralel olarak, hangi şirketlerin birleşebileceği (TTK m.137), hangi şirketlerin hangi şirketlere bölünebileceği (TTK m.160) ve hangi şirketlerin hangi türlere dönüştürülebileceği (TTK m.181-182), bu işlemlerin hangi aşamalardan geçmesi gerektiği, hakların korunması ve sorumluluk, hükme bağlanmıştır.

Ortaklık Birleşmeleri

Birleşmelerde, birleşmeye katılacak ortaklıkların aynı türden olması gerekmez. Anonim, sermayesi paylara bölünmüş komandit, kollektif, komandit ve kooperatif ortaklıkların birbirleriyle birleşmeleri mümkündür. Bu nedenle ortaklık birleşmelerin kapsamı oldukça geniştir (TTK m. 137). Türk Ticaret Kanunu m. 137'e göre, izin verilen birleşmeler üç kategoriye ayrılmaktadır:

- Sermaye Ortaklıkları, bir başka sermaye ortaklıklarıyla, kooperatiflerle ve devralan ortaklık olmaları koşuluyla kollektif ve komandit ortaklıklarla birleşebilirler.
- Kişi ortaklıkları, bir başka kişi ortaklıklarıyla, devrolunan şirket olmaları koşuluyla, sermaye ortaklıklarıyla, devrolunan ortaklık olmaları koşuluyla, kooperatiflerle birleşebilirler.
- Kooperatifler, kooperatiflerle, sermaye ortaklıklarıyla ve devralan ortaklık olmaları koşuluyla kişi ortaklıklarıyla birleşebilirler.

Birleşme Sözleşmesi

Birleşme sözleşmesi yazılı şekilde yapılır. Sözleşme, birleşmeye katılan ortaklıkların, yönetim organlarınınca imzalanır ve genel kurulları tarafından onaylanır. Birleşme sözleşmesinin içeriği somut bir şekilde kanunda belirtilmiştir(TTK m. 146).

Ayrılma Akçesi

Birleşmeye katılan ortaklıklar, birleşme sözleşmesinde ortaklara, devralan ortaklıkta, pay ve ortaklık haklarının iktisabı ile iktisap olunacak ortaklık paylarının gerçek değerine denk gelen bir ayrılma akçesi arasında seçim yapma hakkı tanıyabilirler (TTK m. 141/1). Birleşmeye katılan ortaklıklar birleşme sözleşmesinde, sadece ayrılma akçesinin verilmesini de öngörebilirler (TTK m. 141/2). Birleşme sözleşmesi bir ayrılma akçesini öngörüyorsa bunun, devreden ortaklık kişi ortaklığıysa oy hakkını haiz ortaklarının, sermaye ortaklığıysa ortaklıkta mevcut oy haklarının yüzde doksanının olumlu oylarıyla onaylanması şarttır (TTK m. 151/5).

Alacaklıların Korunması

Türk Ticaret Kanununda, alacaklıları koruyucu genel hükümler öngörülmüş; birleşme sonrası alacaklıları koruyucu düzenlemelere yer verilmiş; alacaklılara birleşmeye itiraz hakkı tanınmamıştır. Alacaklıların korunması açısından, tüm ortaklık tipleri için genel hükümlere yer verilerek özel hükümler öngörülmemiştir. Bu tür bir düzenleme alacaklıların korunmasıyla ilgili farklı iki sisteme dayalı birbiriyle uyumsuz düzenlemeyi ortadan kaldırmış ve özel hükümler karşısında genel hükümlerin uygulanıp uygulanamayacağına ilişkin tartışmaları sona erdirmiştir.

Birleşme Raporu

Kanuna göre, birleşmeye katılan ortaklıkların yönetim organlarının birleşme hakkında bir rapor hazırlamaları gerekir (TTK m. 147/1). Bu raporda, birleşmenin, birleşmeye katılan ortaklıkların alacakları üzerindeki etkilerinin gösterilmesi gerekir (TTK m. 147/2). Tüm ortakların onaylaması hâlinde, küçük ve orta ölçekli ortaklıklar birleşme raporunun düzenlenmesinden vazgeçebilirler (TTK m. 147/2).

Alacaklılara Haklarının Bildirilmesi

Türk Ticaret Kanunu alacaklıların itiraz haklarını kullanmalarını kolaylaştıran bir tedbire de yer vermiştir (m.157/2). Bu düzenlemeye göre, birleşmeye katılan ortaklıklar, alacaklılarına, Türkiye Ticaret Sicili Gazetesinde, yedişer gün aralıklarla üç defa yapacakları ilanla ve ayrıca internet sitelerine konulacak ilanla haklarını bildirmek zorundadırlar.

Alacaklıların Güvence Altına Alınması

Birleşmeye katılan ortaklıkların alacaklıları birleşmenin hukuken geçerlilik kazanmasından itibaren üç ay içinde istemde bulunurlarsa, devralan ortaklık bunların alacaklarını güvence altına almak zorundadır (TTK m. 157/1). Güvence vermekle yükümlü ortaklık, güvence göstermek yerine, isterse borcu ödeme olanağına da sahiptir (TTK m.157/4). Diğer alacaklıların zarara uğramayacaklarının anlaşılması halinde, yükümlü ortaklık güvence göstermek yerine borcu ödeyebilecektir. Diğer alacaklıların zarar göreceği anlaşıldığında, devralan ortaklığın, borcu ödemek suretiyle güvence vermektan kurtulması olanaksızdır.

Ortakların Birleşme Öncesi Borçlardan Sorumluluğu

Türk Ticaret Kanununa göre, devrolunan ortaklığın ortakları, birleşme öncesi sorumlu oldukları ortaklık borçları nedeniyle, birleşmeden sonra da sorumlu olmaya devam edeceklerdir (TTK m. 158/1). Bu madde hükmü kişisel sorumluluklara ilişkin olup, kefalet ve garanti gibi kişisel taahhütlere ve ek yükümlülüklerle uygulanmaz. Bu sorumluluklar TTK. m. 158 uygulanmaksızın devam eder.

Zamanaşımı

Türk Ticaret Kanunu devredilen ortaklığın borçlarından doğan, ortakların kişisel sorumluluğu ile ilgili istemlere ilişkin özel bir zaman aşımı süresi de öngörmüştür (m. 158/2). Devrolunan ortaklığın alacaklılarının, ortakların kişisel sorumluluğuna dayanarak istemde bulunabilmeleri, birleşme kararının ilanı tarihinden itibaren üç yıl içinde zaman aşımına uğrar. Alacak ilan tarihinden sonra muaccel hale geldiğinde ise, anılan zaman aşımı süresi muacceliyet tarihinden başlar.

Sermaye Ortaklıklarında Kolaylaştırılmış Birleşme

Türk Ticaret Kanununda birleşmeye ilişkin düzenlemeler oldukça ayrıntılı olarak düzenlenmiştir. Ancak, bazı hallerde “kolay birleşmeye” de olanak tanınmıştır (TTK m. 155). Şu hallerde sermaye ortaklıklarının kolaylaştırılmış düzene göre birleşmeleri mümkündür (TTK m. 155/1):

- Devralan sermaye ortaklığı devrolunan sermaye ortaklığının oy hakkı veren bütün paylarına sahipse
- Bir ortaklık ya da bir gerçek kişi veya kanun yahut sözleşme dolayısıyla bağlı bulunan kişi grupları, birleşmeye katılan sermaye ortaklıklarının oy hakkı veren tüm paylarına sahipse

Birleşmenin Hukuki Sonuçları

Birleşme, birleşmenin ticaret siciline tescili ile geçerlilik kazanır. Tescil anında, devrolunan ortaklığın bütün aktif ve pasifi kendiliğinden devralan ortaklığa geçer. Devrolunan şirketin ortakları devralan şirketin ortağı olur. Ancak bu sonuç, devralan şirketin kendi adına fakat bu şirket hesabına hareket eden kişinin elinde bulunan paylar ile devrolunan şirketin kendi adına fakat bu şirket hesabına hareket eden kişinin elinde bulunan paylar için doğmaz. Birleşme kararı, Türkiye Ticaret Sicili Gazetesinde ilan olunur.

Ortaklıkların Bölünmesi

Türk Ticaret Kanununda, ortakların birleşme ve tür değiştirmelerinin yanı sıra bölünmelerine de olanak tanınmıştır.

Bölünme Türleri

Türk Ticaret Kanununa göre, bir ortaklığın bölünmesi tam ve kısmi bölünme olarak iki şekilde olabilir (TTK m. 159).

Tam Bölünme: Tam bölünmede, ortaklığın tüm malvarlığı bölümlere ayrılır ve diğer ortaklıklara devrolunur. Bölünen ortaklığın ortakları, devralan ortaklıkların paylarını ve

haklarını iktisap ederler. Tam bölünüp devrolunan ortaklık sona erer ve unvanı ticaret sicilinden silinir.

Kısmi Bölünme: Kısmi bölünmede ise bir ortaklığın malvarlığının bir veya birden fazla bölümü diğer ortaklıklara devrolunur. Bölünen ortaklığın ortakları, devralan ortaklıkların paylarını ve haklarını iktisap ederler veya bölünen ortaklık, devredilen malvarlığı bölümlerinin karşılığında devralan ortaklıklardaki payları ve hakları elde ederek yavru ortaklığı oluşturur.

Ortaklık Paylarının ve Hakların Korunması

Devrolunan ortaklıkların ortaklarının ortaklık hakları, kapsam, nitelik ve içerik yönünden devralan ortaklıkta aynen devam eder (TTK m. 161/1; TTK m. 140).

Bölünme Sözleşmesi/Bölünme Planı

Yönetim organlarınca ayrıntılı ve şeffaf bölünme sözleşmesinin/bölünme planının hazırlanması zorunludur. Türk Ticaret Kanunu bölünme sözleşmesi ve bölünme planının içeriğini açıkça ortaya koymuştur (TTK m. 167). Hem bölünme sözleşmesinin ve bölünme planının, bölünmeye katılan ortaklıkların genel kurulları tarafından onaylanması gerekir.

Bölünme Raporu

Bölünmeye katılan ortaklıkların yönetim organlarının, bölünme hakkında aydınlatıcı, şeffaf ve hukuk güvenliğini sağlayan bölünme raporu hazırlamaları gerekir. Bu rapor ayrı veya ortak olabilir (TTK m. 169). Yeni ortaklık kuruluyorsa, kurulan ortaklık sözleşmesinin de bölünme planına eklenmesi gerekir.

İnceleme Hakkı

Bölünmeye katılan ortakların şunları inceleme hakları vardır (TTK m. 171/1):

- Bölünme sözleşmesini veya planını
- Bölünme raporunu
- Son üç yıllık finansal tabloları, faaliyet raporlarını ve varsa ara finansal tabloları

Alacakların Güvence Altına Alınması veya Ödenmesi

Bölünmeye katılan ortaklıkların alacaklıları, Türkiye Ticaret Sicili Gazetesinde, yedişer gün aralıklarla üç defa yapılacak ilanla ve sermaye ortaklıklarında ayrıca internet sitesine de konulacak ilanla, alacaklarını bildirmeye ve teminat verilmesi için istemde bulunmaya çağırılırlar (TTK m. 174). İlanların yayınından itibaren 3 ay içinde talepte bulunan alacaklıların alacakları güvence altına alınmak zorundadır (TTK m. 175/1). Bölünme ile alacaklıların alacaklarının tehlikeye düşmediğinin, ispatı hâlinde, teminat altına almak yükümü ortadan kalkar (TTK m. 175/2). Diğer alacaklıların zarara uğramayacaklarının anlaşılması hâlinde, ortaklık, teminat göstermek yerine borcu ödeyebilir (TTK m. 175/3).

Sorumluluk

- *Bölünmeye Katılan Ortaklıkların Sorumlulukları:* Bölünme sözleşmesi veya bölünme planıyla kendisine borç yüklenen birinci derecede sorumlu bulunan ortaklık, alacaklıların alacaklarını güvence altına almaz veya ifa etmezse, belli şartların yerine gelmesi halinde, bölünmeye katılan diğer ortaklıkların (ikinci derecede sorumlu ortaklıklar) zincirleme sorumlulukları söz konusu olur.
- *Bölünmeye Katılan Ortaklıkların Ortaklarının Kişisel Sorumluluğu:* Bölünmeye giden ortaklığın borçlarından bölünmeden önce sorumlu olan ortakların sorumlulukları, bu borçların veya borçları doğuran sebeplerin bölünme kararının ilanından önce doğmuş olması şartıyla, bölünmeden sonra da devam eder.

Ortaklıkların Tür Değiştirilmesi

Türk Ticaret Kanununda ticaret ortaklıklarının tür değiştirme işlemleri ayrıntılı bir şekilde düzenlenmiştir. Bir sermaye ortaklığının başka türde bir sermaye ortaklığına ve kooperatife, bir kollektif veya komandit ortaklığın kooperatif dâhil diğer tüm ortaklık türlerine, bir kooperatifin ise yalnızca bir sermaye ortaklığına dönüşmesine izin verilmiştir. Dolayısıyla bir sermaye ortaklığının (anonim, limited, sermayesi paylara bölünmüş komandit ortaklık) doğrudan bir şahıs ortaklığına (kollektif veya komandit) dönüşmesi mümkün değildir (TTK m. 180).

Ortaklıklar Topluluğu

Türk Ticaret Kanununda, Eski Ticaret Kanununda yer almayan bir kurum olan, ortaklıklar topluluğuna yer verilmiştir.

Türk Ticaret kanununa göre, şu hallerde ortaklıklar topluluğu söz konusudur (TTK m. 195): Bir ticaret ortaklığı, diğer bir ticaret ortaklığının veya ortaklıklarının doğrudan veya dolaylı olarak;

- Oy haklarının çoğunluğuna sahipse
- Ortaklık sözleşmesi uyarınca, yönetim organında karar alabilecek çoğunluğu oluşturan sayıda üyenin seçimini sağlayabilmek hakkını haizse
- Kendi oy hakları yanında, bir sözleşmeye dayanarak, tek başına veya diğer pay sahipleri ya da ortaklarla birlikte, oy haklarının çoğunluğunu oluşturuyorsa,
- Bir sözleşme gereğince veya başka bir yolla hâkimiyeti altında tutabiliyorsa,
- Paylarının çoğunluğuna veya onu yönetebilecek kararları alabilecek miktarda paylarına sahipse,

Ortaklıklar topluluğuna ilişkin düzenlemelerin temel amacı, yavru ortaklıkların çıkarları ile bağlı oldukları topluluk çıkarlarının çakışması halinde yavru ortaklığın ve yavru ortaklığın pay sahipleri ile alacaklılarının zarar görmesini engellemektir.

Türk Ticaret Kanunu ana ortaklık ve yavru ortaklık kavramları ve bunların birbirleriyle ilişkilerini açıkça ortaya koymaktadır. Hâkim ve bağlı ortaklık ilişkilerinin her iki ortaklık yönetim kurulunca her yıl bir rapora bağlanması zorunluluğu bulunmaktadır (TTK m. 199).